

REGU § 7 OECD-projekt, öars ekonomi och reformdesign

Ärendenummer: RS 2024/1283

Regionalt utvecklingsutskotts förslag till regionstyrelsen

- Rapporten godkänns.

Sammanfattning

Projektet "*Öars ekonomi och reformdesign*" avslutades formellt den 30 november 2025. OECD har levererat projektdelar enligt överenskommen projektplan. Det som återstår är själva publiceringen av projektrapporten. Publiceringen äger rum under kvartal 1 2026.

Region Gotland har genom projektet fått kunskaper, analys, kontakter som sammantaget stärkt möjligheterna till att territoriella förutsättningar som beror av insularitet får ökad betydelse. En särskilt viktig erfarenhet av projektet är de ökade kontakterna med andra regioner och kommuner och organisationer inom Sverige.

I vad mån resultaten kan bidra till långsiktiga effekter beror av användningen av projektets resultat.

Den här projektrapporten om projektets progression är den sista i sin form.

Bedömning

Den här statusrapporten innehåller följande händelser:

- Workshop med OECD om island proofing den 14 november 2025 i Stockholm.
- Projektavslut och omhändertagande av resultat.

Workshop den 14 november om island proofing

Tillsammans med Landsbygds- och infrastrukturdepartementet och Öckerö kommun, arrangerade Region Gotland en workshop om island proofing den 14 november 2025 i Stockholm. OECD ledde och genomförde workshopen. Det var ca 30 deltagare från ideell sektor, kommuner, nationella myndigheter, akademi på plats. Syftet med workshopen var att granska och återkoppla på ett utkast till verktygslåda för ö-anpassning, som utvecklats med stöd från OECD. Frågorna som deltagarna diskuterade rörde behovet av verktyget, vad det kan lösa, förekomst av data för att kunna använda det, vilka som bör vara involverade i användandet av det, och status för verktyget.

Här följer några axplock från redovisningen av samtalen under workshopen:

- Verktygets effekt på kostnader och servicetillgänglighet är osäker, men vi behöver en metod för att identifiera öarnas unika behov. Idag saknas

konsekvensanalyser för beslut om post, banker, sophantering, sjukvård och hemtjänst.

- Statistik är bristfällig på små öar och medborgarforskning bör användas för att fylla kunskapsglapp. Civilsamhället måste involveras i datainsamling.
- För att verktyget ska användas måste det vara känt, lättanvänt och baserat på goda data – både officiell statistik och lokal kunskap.
- Ansvaret för en typisk ö-fråga som båttransporter varierar ofta mellan stat, region och kommun, medan många öar saknar trafik helt.
- Samverkan över nivågränserna i användningen av verktyget kräver politisk vilja, annars riskerar verktyget att bli utan effekt.
- Att visa att verktyget leder till smartare beslut ökar dess attraktivitet.

Slutsatsen av diskussionen var att verktyget island proofing behövs, men att det kan behövas några anpassningar för att få genomslag.

Projektavslut och omhändertagande av projektresultat

Formellt avslutades projektet som SG REFORM finansierar den 30 november 2025. Det sista Advisory Board mötet ägde rum den 4 december 2025, direkt i anslutning till RDGP-mötet på OECD i Paris. Vid det senare mötet ventilerades själva rapporten. OECD inledde med en presentation (se bilaga), vilket följdes av anförande från EU-kommissionen SG Reform, mottagarländerna, övriga länders delegater. En reserapport finns framtagen.

Det som återstår för OECD att göra är att med de synpunkter och frågor som deltagarna uttryckte vid RDGP-mötet den 4 december 2025, göra slutliga justeringar i projektets huvudrapport och göra slutlig formgivning av densamma i enlighet med OECD:s rapportformat. En tryckt version och digital kommer, enligt OECD, vara klar för lansering i februari 2026.

OECD har frågat mottagarlandänderna om de önskar vara värdar i samband med lanseringsevenemanget.

Region Gotlands avslutsarbete består i att:

- Skriva en kortfattad projektavslutsrapport som summerar projektet och som är tillgänglig digitalt.
- Tillgängliggöra samtliga projektleveranser på projektets webbplats: Öars hållbara utveckling och flernivåsamverkan | Region Gotland
- Informera relevanta aktörer om var de kan hitta projektleveranserna.
- Informera relevanta aktörer om förekomst och användning av projektleveranserna.

Projektet är formellt avslutat, men avslutsarbetet återstår. Det finns även ett fortsättningsarbete i vilket Region Gotland kommer använda projektleveranserna, inte minst projektets huvudrapport och verktyget för

island proofing. Det senare verktyget behöver Region Gotland översätta från engelska till svenska och även komplettera med användarstöd.

Användningsområdena handlar bland annat om:

- Kunskaps- och analysunderlag: till SVESAM, i processen med EU: s kommande strategi för öar och kustregioner, i översyn av den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 och andra styrdokument såsom planer och program.
- Underlag för samverkan med andra parter: i dialog och i utbyten och samarbeten med andra svenska regioner, nationell nivå och aktörer och intressenter lokalt såväl som nationellt.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Erik Bäckström, analytiker och Roland Engvkist, strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Bilaga OECD:s presentation den 4 december 2025 om projektet
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-16